

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В УПРАВЛІННІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ

Леся Кузьмінська,
старший науковий співробітник лабораторії
технологій професійного навчання
Інституту ПТО НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент

Розвиток професійно-технічної освіти (ПТО) залежить від сукупності багатьох чинників, серед яких одним із основних є соціальне партнерство. Динамізм євроінтеграційних процесів у ринковій, політичній, виробничій і багатьох інших сферах зумовлює необхідність переосмислення та наукового відображення вагомих детермінант розвитку професійної освіти, спонукає до пошуку відкритих моделей державно-громадського управління, методів удосконалення управлінської діяльності та соціально-партнерської взаємодії професійно-технічних навчальних закладів.

Якщо у XIX-XX ст. соціально-економічні права людини розширювалися, то у XXI ст. спостерігаються тенденції глобального ускладнення умов праці, зокрема й у сфері професійної освіти (зменшуються розміри асигнувань на освіту й науку, кількість робочих посад, відбувається відносне падіння життєвого рівня працівників та ін.) навіть в країнах – світових лідерах.

Європейські ініціативи наразі випробовуються на міцність складними явищами й у розвитку соціального партнерства як першочергової нетехнологічної детермінанти удосконалення управлінської діяльності керівників професійних навчальних закладів; необхідним є істотне оновлення його форм та механізмів з огляду на стрімкі глобалізаційні виклики й нагальність узгодження запитів і можливостей суспільства, виробництва й професійної освіти.

Стратегічна логіка європейських реформ у системі управління професійною освітою орієнтована на потреби споживачів освітніх послуг, зростання ефективності управлінської діяльності керівників професійних навчальних закладів. Основними чинниками досягнення поставлених цілей є міжнародна соціально-партнерська взаємодія, децентралізаційні процеси, маркетингове забезпечення довгострокових партнерських відносин, розвиток організаційної культури, формування інтегрованих систем управління якістю та ін. Оскільки ці механізми демонструють свою ефективність, постає питання їх вивчення та адаптації до потреб управління розвитком професійної освіти в Україні.

Аналіз історії розвитку професійно-технічної освіти, починаючи з 1991 року, свідчить про особливий інтерес керівників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) до вирішення проблеми «замкнутості», до участі ПТНЗ у міжнародних проектах, що сприяє підвищенню управлінської компетентності керівників, професійної та методичної майстерності –

викладачів і майстрів виробничого навчання, мотивує їх до участі у наукових розробках та впровадження їх у навчально-виробничий процес.

Реалізація міжнародних проектів сприяє поступовому входженню системи професійно-технічної освіти до європейського освітнього простору, про що наголошено у багатьох нормативних положеннях, концепціях, модернізаційних освітніх програмах, наукових дослідженнях.

Результати проведених нами емпіричних досліджень рівнів соціально-партнерської діяльності ПТНЗ у галузі міжнародних проектів (2013-2014 р.р.) шляхом експертного опитування близько 250 представників адміністрацій ПТНЗ Житомирської, Київської, Сумської та Черкаської областей підтверджують тенденцію активного міжнародного соціального партнерства лише до 8% ПТНЗ й переконують у недостатньому використанні ними ресурсів соціального партнерства для реалізації євроінтеграційних запитів ринку освітніх послуг.

Заклад ПТО як один із найважливіших структурних компонентів системи професійної освіти в євроінтеграційних умовах потребує високопрофесійного наукового, аналітичного і прогностичного супроводу. У зв'язку з чим яскравіше виявляються тенденції закладів ПТО до соціального партнерства у галузі наукового співробітництва, зокрема з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, про що свідчить інтенсивність укладання угод про наукову співпрацю та результативність впроваджених наукових досліджень, особливо протягом останніх трьох років.

Розвиток ринкових процесів як у виробничій, так і в освітній сфері, визначає нагальну потребу перегляду маркетингового забезпечення довгострокових соціально-партнерських відносин.

Професійний навчальний заклад, який має довгострокові соціально-партнерські відносини із впливовими вітчизняними та зарубіжними інституціями, може значно підвищити свою привабливість на ринку освітніх послуг. Дані моніторингу й прогностні оцінки змін на ринку освітніх послуг слугуватимуть важливим орієнтиром у розробці «асортиментної політики» професійного навчального закладу. Постійна взаємодія з роботодавцями, колишніми випускниками, науковими установами та іншими суб'єктами соціально-партнерської взаємодії дає змогу оперативно вносити зміни до навчальних планів, стандартів, освітніх програм.

Інакше кажучи, висока якість освітніх послуг в сучасних умовах не завжди може гарантувати успішність на ринку освітніх послуг, а ефективне соціальне партнерство в управлінні професійним навчальним закладом сприятиме формуванню його конкурентоспроможного бренду та налагодженню маркетингових комунікацій. Накопиченню капіталу довіри до професійного навчального закладу в довгостроковій перспективі й розвитку ефективних відносин з партнерами сприяє належна організаційна культура в колективах обох сторін.

Отже, євроінтеграційна необхідність гармонізації ринку праці та ринку освітніх послуг актуалізує інтегративні можливості та ресурси соціального партнерства кожного із його суб'єктів професійно-технічної освіти через

участь у міжнародних проектах, маркетингове забезпечення довгострокових соціально-партнерських відносин, розвиток організаційної культури, механізми децентралізації.